

ABONAMENTUL

Pn un an . 24 Cor.
Pn jum. an . 12 "
Pn o lună . 3 "

Anul de Duminică
Pn un an . 4 Cor.
Pntr România și t
lunetică . 10 Cor.

Anul de zi pentru Ro-
mania și strălăcitate pe
un 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrise nu se ina-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Prigoniri sălbatice fără sfârșit!

(*) Contele negru își face de cap și-i în plină activitate, cum n'ai putea să presupui despre un oligarh care n'a văzut nici răsăritul de soare decât cel mult când n'a dormit toată noaptea... Andrassy are adică vreme nu numai să făurească obezi în parlament, ci a pus în mișcare întreg aparatul polițienesc pentru a încătușa ziaristica română.

Nainte cu o săptămână, de pildă, puse poliția aradană ca în cap de noapte să scoată din pat pe redactorul nostru responsabil C. Savu și să-l ducă la Oradia pentru a fi ascultat într'un nou proces de presă. Că prin astfel de procedură bagă speranță în nevasta și copii celui prigonit, pedepsește deci suflete nevinovate, la aceste nu se gândește îngâmfatul conte Andrassy.

Iar că de astădată — ca de multe ori de altfel — avem a face simplu cu prigoniri d'o răutate sălbatică, dovadă sunt pildele din trecut. Nainte în orice proces de presă redactorii noștri erau ascultați de judele de instrucție din Arad iar la Oradia erau duși doar la pertractarea finală. De când procuratura a ajuns pe mâinile lui Andrassy, pentru orice lucru de nimic poliția ne târește la Oradia, pentru a ne și țana astfel și a ne face cheltuieli cât mai inutile și mai mari.

Ceeace ni-s'a întâmplat apoi ieri seara, ir e caracteristic. Ca din senin, pe când tocmai încheiam ziarul, ne pomenim asaltați de faimosul Dr. Török, ofițer al poliției locale, înconjurat de inevitabilii detectivi și după ce ne arată ordinul telegrafic ce a primit de a ne face perchiziție la redacție, unde începe să ne scotocească nu numai biurourile redacționale, administrative și tipografice, dar până și în coșurile cu lemne. În ordin să se găsească manuscrisul unei telegrame... S'a publicat adică în »Tribuna« un schimb de telegrame dintre studenții români și cei sârbi, iar Andrassy nu poate dormi nici mânca, nici bea, până nu se mântuie patria punând mâna pe corpus delicti: pe manuscrisul care să dovedească intenția criminală ce au studenții sârbi și români de a modifica harta Ungariei!

Avem a face cu vre-o reproducere din un ziar oarecare... Lui Andrassy îi trebuie însă manuscris, să ne dovedească pe noi autori și — iredentiști... Se înțelege că prințul domn polițist Török și asistenții săi s'au obosât zadarnic.

S'a întâmplat însă acest lucru numai la câteva zile după ce redactorul nostru responsabil fusese târât pe la Oradia și în aceeași vreme când fostului redactor responsabil Sever Bocu i-s'a adus citațiune la pertractarea finală a procesului ce i-s'a intentat pentru publicarea listei cu procesele din cei din urmă doi ani, Calvarul I...

Alt proces al său se va debata încurând după ce are deja în buzunar o grațioasă invitație la — Seghedin.

O crudă glumă, dar e fapt că abia mai putem ține cont de termenele în cari trebuie să ne prezintăm când la poliție, când la judele de instrucție, când la curtea cu jurați din Oradia-Mare. Pare că toate aceste trei autorități nici nu-și fac de lucru decât cu noi!

Iată în ce împrejurări și în mijlocul a ce hârțuiei și agitațiuni se scrie în prezent la »Tribuna«... Nici nu ne aducem de altfel aminte să fi avut vro'dată răgaz. Dar cel puțin până acuma prigonirile să făceau mai cu perdea, mai cu forme. Andrassy ține să inaugureze în toate epocă nouă, să pună pe toate pecetea puternicei (ori mai bine meschinei!) sale individualități!... Lucrează deci în stil mare, fără nici o considerație, cum îi șade bine unui oligarh tare și mare...

Poate să-și iasă însă din piele, pe noi n'are să ne înfrice... Ci vom stă neclintiti la postul nostru, demascând orice turpitudine a regimului coaliționist și protestând împotriva tuturor nelegiuirilor ce i-ze fac poporului român.

Că nu e vreme acum să ne speriem de ciuhe, oricât de pocite ar fi acestea, ci suntem chemați să ne apărăm drepturile și să luptăm curajoși pentru cuceriri naționale, fără cari n'am mai însemna nimic pe harta țării.

Știm că în lupta aceasta nu vom fi cruțați și afară de simpatia fraților de prețutindeni și a popoarelor culte nu putem avea altă mângâiere și alt sprijin... Voinic este însă numai omul care nu se cutremură nici în mijlocul celei mai sălbatice teroare. Victime ale teroarei contelui negru nu ne vom lăsa nici noi, ci cu cât el se va arăta mai fără cruțare, cu atât noi ne vom oțeli pentru a înfrunța orice furtună.

Prigonirilor selbatice vom opune nemărginita noastră dragoste de neam și devotament pentru cauza sfântă cărei slujim!

Debaterea bugetului. Președintele camerei, Jush, ar fi declarat ieri pe culoarele camerei că dezbaterea bugetului se va începe Miercuri. Pentru o mai grabnică tranșare a bugetului se va face uz de pragrafal de urgență al regulamentului lui Nagy E. Ședințele camerei vor dura la început câte 8 ceasuri.

Criza din Austria. Cercuirile parlamentare din Viena judecă foarte pesimist situația politică. Tînuta radicalilor germani împiedecă mult limpezirea crizei. În conferința ce s'a ținut ieri la locuința baronului de Bienerth, deputatul Pacher, german radical, a declarat că partidul său nu doarește să facă parte din guvernul coaliționist și nici nu va mai participa la conferințele în che-

stiune. Reprezentanții celorlalte partide, prezenți la conferință, au stat împreună mai multă vreme discutând modalitățile formării noului cabinet. Problema cea mai grea e ținerea în echilibru a raporturilor dușmănoase dintre cehi și nemți în Bohemia, pe restimpul până când acestea vor putea fi organizate pe calea legii.

Camera. Ședința de ieri s'a început prin interpelația deputatului Babocsay în chestiunea crucii jubilar conferite de către Majestatea Sa mai multor funcționari de stat din Ungaria. Prin conferirea crucii jubilar împărătești funcționarilor unguri — a zis Babocsay — precum și prin consemnarea autografului împărătesc din chestiune de către ministrii Ungariei s'a violat constituția. Domnia regelui ungar nu începe la 1848. Împăratul Austriei n'are nici în clin nici în mână cu Ungaria. Contele Apponyi a declarat la 1890 că Austria e tot atât de indiferentă pentru Ungaria cum ar fi bunăoară Spania. Amintirile unei națiuni nu se pot călca în picioare.

Farkasházy: Infamie! Partidul independist toate le înghito!

Babocsay: Ministrul președinte a păcătuit înaintea țării, când împotriva legilor și constituției noastre, prin contrasemnarea autografului împărătesc a recunoscut stăpânirea împăratului Austriei peste Ungaria. Această glorioasă stăpânire ne-o chiamă viu în amintire ziua de 6 Noiembrie. Rog camera să rostască anatema asupra lui Wekerle, iar pe funcționari să-i oprească de-a purta crucea împărătească.

Wekerle: Epoca noastră este epoca conștiinței naționale și noi ținim să slujim sentimentelor naționale pe terenul practicii. (Sgomot, contra-ziceri). Trag la îndoielă, că propunerea dlui deputat ar purcede din sentimentele d-sale naționale. Nu se poate zice că domnia Majestății Sale începe numai dela 1867. (Sgomot enorm.)

Benedek: Până atunci a fost numai entropitor! A fost despot!

Wekerle: Eu stau pe baza legilor din 1867. Domnia Majestății Sale, da, s'a început la 1848. (Sgomot.) Nu e adevărat că s'ar fi conferit ordine, — crucea jubilară e simpla o piessă comemorativă. Ar fi necuviință din partea noastră să nu luăm la cunoștință sârbarea domnitorului nostru. Rog camera să abandoneze propunerea deputatului Babocsay.

Mai multe voci: Infamie, lașitate, singărnicie!

Majoritatea prin sculare în picioare hotărăște abandonarea propunerii lui Babocsay. De pe băncile stângei sboară insulte spre tabăra slugarnicilor: Ticăloși, infami! Așa ceva nu s'a mai întâmplat în Ungaria!

Se alege apoi comisia de 31 pentru dezbaterea legii electorale. N'a început nici un membru din opoziție. Și e bine așa. Răspunsul partidului naționalist a lămurit pentru ce.

Se alege și comisia de 21 pentru dezbaterea legii despre anexarea Bosniei și Herțegovinei.

De încheiere, după mici discuții, s'a primit legea emigrării.

Votul plural și noua politică a românilor din Ungaria.

„Neamul Românesc“ ce ni-a sosit aseară publică din peana dlui Iorga următorul articol de fond:

De vre-o două săptămâni, deputații românilor din Ardeal și Ungaria îndeplinesc cea mai firească a lor chemare. După vremea unor discursuri adesea frumoase și mai mult decât odată, energice, ei s'au îndreptat către poporul care i-a ales, către muncitorul, istețul și viteazul popor, care, cu primejdia și jertfa lui i-a trimis în parlament, nu pentrucă-i știa cine sunt sau pentrucă bănuia ce se poate aștepta în adevăr dela dânsii, ori pentrucă înfățișau un program — pe care partidul național de acolo l-ar putea avea, chiar și mărturisit —, ci pentrucă erau de-ai lor, de neamul și sângele lor, pentrucă erau »domni de român«.

Orice le-ar fi spus socialiștii, cari nu pot suferi nici o »domnie«, și cari, acolo ca și pretutindeni, au îndrăzneala convingerilor fanatiche și se pricep a se amesteca printre cei săraci și umili pentru a le aduce solie de dreptate și fericire, totuși țaranul român de pretutindene, neluminat, nesfăituit, — nici deputații nu i-au dat o foaie cum ei ar vol și cum lor li-ar putea folosi, — neorganizat — pentru asta ar trebui bani, cari nu se dau bucuros — au mers în cete sigure ca ale unei oștiri și, înfruntând orice, au ales pe »doftorul«, pe protopopul, pe popa lor, și, nu pe omul cârmuirii.

Abia din când în când, vara, — când se pot face prin sate excursii de plăcere, — venia și pe la ei acela pe care pușini din alegătorii României, dușmane a votului universal național, o cunosc — »deputatul nostru«. Iată însă că proiectul de reformă electorală pe care coaliția îl făgăduise de mult și pe temeiul nevoii căruia ea ceruse chiar și căpătase puterea, iată că acest proiect se redactează, se divulgă, se discută.

Iese la iveală că boierimea ungurească, răzimată pe trecutul istoric și, numai întru

câtva, pe »aristocrația« de neam a poporului maghiar, vrea să-și asigure o supremație îndelungată, dacă nu răpind fățiș dreptul de vot al mulțimii desprețuite, cel puțin apărându-se prin votul plural ce se dă bogăților și știutorilor de carte oficială, mai multă ori mai puțină. Cine nu știe ceti și scrie ungurește, cine nu e un bogătaș, ajunge un astfel de factor politic cum e bietul nostru alegător țaran de Colegiul al III-lea, iar oligarhia iudeo-maghiară ia totul în stăpânire, — un Ifig ori Morif, abia în a doua generație fără perciuni și cu nume istoric maghiar, având mai mult drept de a porunci și de a stăpâni decât badea Ion Românul, decât tovarășii lui de apăsare dintre slovaci și sârbi și rusneci, cari, ei, sunt de veacuri întregi apărători de țară și sprijinitori prin muncă și bir ai vechiului regat, al împărăției de dăunazi, ai noului regat național, întemeiat abusiv în dauna lor.

Deputații, ziarisții, fruntașii români cred încă, printr'o moștenire de prejudecăți, că dela Ungaria rea este un apel la buna Viena împărătească. S'au deprins să recunoască Suveranului cu două coroane, două reședinți, două steaguri și două ministere, o îndoită personalitate. Personalitatea împărătească voiau s'o înfrumusețeze și s'o câștige prin frumoasele adunări populare a mii de oameni însuflețiți, prin marile cuvântări zguduitoare sau îndușoștoare, prin motiunile de protest către alții, de implorare către el, Cesarul, »Împăratul Romanilor«.

Astfel aceste întruniri mărețe pierd, din punctul nostru de vedere, ceva din valoarea lor. Ele sunt mijloace, nu din cele mai rele, nici din cele care lasă mai puține urme în educația națională, dar mijloace numai pentru ca dreptatea să se capete din Viena, unde se crede că ea locuiește statornic, deși învalită cu atâtea forme constituționale.

Și iată ce se întâmplă. În principiu — și asta hotărăște — Împăratul primește votul plural: o spune presa oficioasă ungurească, o spune după informații particulare sigure »Tribuna«, într'un frumos articol de supremă

desperare. Era și firesc să primească: o coroană cum e a Ungariei nu se primejduește pentru rugăciunile câtorva milioane de țărani fără valoare culturală și politică. »Mare principe al Ardealului« n'a fost nici odată stăpânitorul cu două capitale, dar rege al Ungariei s'a deprins a fi tot mai mult, în pterea aceluși principiu politic că orice viață națională intensă câștigă în chip firesc tot mai mult din puterile politice care n'au în ele o legitimare națională. Regele Ungariei și-a făcut datoria răsămându-se pe clasa cea mai tare, mai primejdioasă, mai reală din punct de vedere politic.

Și ai noștri? Să facă un nou memorandum de cerșire la Viena, cum propun unii? Să se roage de sprijinul presei europene și al bătrânilor scriitori filantropi? Să încerce o altfel de mișcare, menită să nu isbutească? Nu — e ceva mai simplu și mai folositor — foarte greu, dar într'adevăr mântuitor — de făcut.

Anume: Să prefacă mijlocul de până acum în scop, să creeze prin munca înviersunată a tuturor poporul politic al românilor din Ungaria, care, când va fi, va putea să hotărăască dintr'un gest soarta teritoriului politic pe care-l ocupă prin drept milenar și care e moșia lui netăgăduită. N. Iorga

Din România.

Boala I. P. S. mitropolit primat. Starea sănătății I. P. S. mitropolitului primat s'a îmbunătățit mult pe ziua de ieri.

Bolnavul a mâncat ieri cu mai multă poftă s'a hrănit cu bulion, ouă, lapte bătut, Carmel, Lefrancy și a băut și un pahar cu șampanie.

Durerile mari, care îl chinuiau l'au părăsit aproape cu totul; liniștea i-a revenit și odată cu ea și buna dispoziție.

Puterile înaltului ierarh s'au întărit puțin în urma alimentării de ieri. Dacă înaltul prelat va manifesta și în viitor același poftă de mâncare, boala va fi cu desăvârșire învinsă și în câteva săptămâni chiar bolnavul va putea părăsi patul.

M. Sa Regele a trimis ieri înaltului prelat telegramă prin care-l sfătuia să se hrănească cu mai mult pentru a-și recăpăta puterile pierdute.

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Intre școala primară și serviciul militar.

Subt titlul de mai sus dl Al. Gh. Dimitrescu (Aldem), profesor la liceul din Peatra-Neamțu (România) a scris două rapoarte ce adresase dela Berlin (unde face studii speciale superioare), iar Casa școalelor a tipărit într'un volum de 95 pagini aceste rapoarte. Dăm mai la vale prefata, din care cetitorii vor înțelege importanța chestiunii ce tratează domnul Dimitrescu.

Iată o:

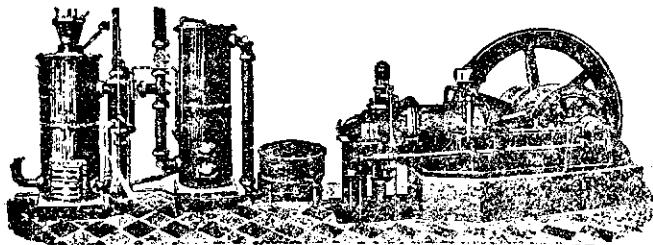
Dorind a rămâne cât mai credincios preocupărilor sferei de activitate dascălească și momentele de față silind generațiunea de astăzi a face îndoitte eforturi pentru menținerea noastră în rândul neamurilor și pe câmpul științei dar și pe câmpul organizărilor administrativ culturale, am trimis ministerului pe la începutul anului curent următoarele rânduri:

Câteceva asupra unor cercetări școlare de făcut în Germania.

1. Învățământul primar mai mult atâță spiritele decât le pregătește și când să vadă lumină, elevii cari rămân numai cu școala primară intră în întunericul de cea mai încercată viață până la constrângerea serviciului militar. Umplerea golului dela școala primară la serviciul militar poate astfel deveni o adevărată grijă de stat, mai ales în o țară lipsită de un mediu cultural. Prelungirea învățământului primar și legiferarea așa numitelor Fortbildungsschule — să le zicem școli de adulți — au mijlocit pentru Germania o sprijinire a tinerimii până la serviciul militar. Prelungirea obligativității învățământului nostru primar ar fi considerată de populația noastră rurală ca o adevărată calamitate; dar obligativitatea școlilor de adulți ar scădea simțitor numărul analfabeților și ar stabili o sănătoasă legătură între părinți, școală și tinerime. În seriile de isarnă învățământ teoretic asupra îngrijirii pământului, vitelor, oneltelor; vara aplicațiuni teoretice pe propriul lor ogor, — ar deveni astfel școlile noastre de adulți centre de gospodărie sănătoasă. Școala primară ar fi prin aceasta mult scutită de povara activității extrașcolare.

2. Organizarea școlară modernă nită pe de parte că viața socială cere mai multă uitare în sine; iar pe de altă parte birocrațismul vieții de Stat a depărtat tinerimea dela o privire mai în larg a lumii inconjurătoare: mărjire la un mic rol de îndeplinit nu pentru însămnătatea aceluși rol ca bun mers al complexului de tot ce pentru a trăi de azi până mâine. În Franța încă dela 1880 — și astăzi chiar în Germania — fiecare se supune stăt de liniștit ordinii vieții de Stat — se cută mijloace prin care școala să lănucească tinerimea asupra legăturii între complexul de interese individuale și social-național. Viața de Stat cu respectul drepturilor fiecăruia — respect care atârână de convingerea în valoare socială și a celui din urmă lucrător — cere merită o atenție mai mare decât o oră pe săptămână într'un an (și acelea făcute de mântuitor sub numele de drept și economie politică). Ceva însă trebuie nu atăta predat cât mai mult inspirat de întregul spirit al programului.

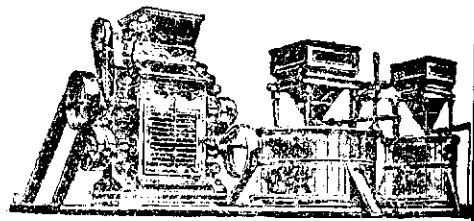
3. În legătură cu mai sus citatul punct al local științelor în învățământ: este vorba de pedantism școlar, ori este vorba să faci pe elevii să trăi intensiv? Speranța în a atinge cel din urmă punct a adus pedantismul școlar de rubrică

Motoare de gaz aerian, de încălzit cu cărbuni de lemn, cocs și cărbuni buni, cel mai ieftin mijloc, fără fum, miros și pericol. Consumarea pe oră de 0.8—2 fiteri și putere de un cal.

Motoare de benzină și locomobile de benzină cu cele mai favorabile condiții de plată și cu garanția cea mai mare. Construire de moară după sistemul cel mai bun.

TIVADAR HOFFMANN
inginer mehanic antreprenor de clădiri de moară, în (Szeged) Seghedin.

odală, nu numai fără prejudecăți, dar aproape fără opinii. Cu toate acestea, după ce și-a recoltat toate cunoștințele, de toate genurile, într'adevăr competente, atunci numai își cristalizează politica cea mai prudentă și printr' o perfectă logică o impune chiar partizanilor doctrinelor celor mai îndărătnice.

Cu toată reușita ce survine în general după voia sa, toate le face fără dogmatism sau comandament, sugerând o mișcare potrivită, ca și când aceia nu ar face-o decât ca observator desinteresat increzător numai în minunata putere a pătrunderii.

Deși nu prea vorbește, nu e câtuși de puțin întunecat ori ursuz. Dimpotrivă trece drept maestru epigramist stăpânind acele întorsături de fraze originale, de obicei cu aluzii foarte la locul lor. Ar putea chiar să fie caracterizat ca întrunind un spirit serios unei inimi strălucitoare.

Viu și plin de nădejdi, cu neputință a fi descurajat, surprinzător, deplin de încredere în acțiunile sale, vesel chiar în adversitate, a fost și rămâne cu toate acestea, într'un getn cu otul străin ori cărui gen de frivolitate.

Cuvântul de amuzant nu intră câtuși de puțin în vocabularul său, considerând formele ordinare ale distragerii, ca o curată pierdere de timp. Conștiințios până la exces, el se ferește de fiice minut care nu ar fi consacrat lucrului și datoriei.

Până ce boala l-a ținut la oarecare neactivitate, fără îndoială, nu a mai fost om în nici o țară și în nici o situație, atât de neobosit ca el. Capacitatea sa de a se alipi fiecărui amănunt a fost totdeauna de mirat și s'a abținut de altfel a se descărca pe alții de sarcinile sale, fie chiar cele mai simple.

Cu o aparență rece, aproape austeră, el posedă însă o vână de sentimentalism german, care împinsă la extrem ar putea ușor să se traducă într' o slăbiciune. În 1888 și chiar în anul trecut, când țărani nemulțumiți se revoltară, el fu învinovățit de a fi refuzat să permită trupelor a trage în popor.

Mulți români au fost și sunt încă de avis, că dacă ar fi lăsat să se facă aceea dintr'un început, revoluția ar fi fost curând înăbușită și s'ar fi împiedecat astfel distrugerea aceea considerabilă de vieți și averi. Regele însă a dat mai apoi probă

reșese nemții a execută cu succes principiul „Drang nach Osten“: „navală spre răsărit“, unde tocmai lipsește pregătirea necesară unei vieți reale.

Chestia ce se tratează are pentru viața noastră aceeași însemnătate pe care o are în România. Reuniunile noastre învățătoarești, și chiar consistoarele, ar ajuta mult neamului, dacă din învățămintele și pildele multe ce dl Dumitrescu a adunat în Germania, ar căuta să realizeze și la noi cât se poate. În tot cazul, amicii școlii să cetească cu luare aminte această instructivă carte.

Din parte-i Casa școalelor ar face un bun serviciu trimițând consistoarelor și reuniunilor noastre învățătoarești mai multe exemplare din publicațiunea aceasta folositoare. Dl M. Popescu, administratorul Casei Școalelor, ca pedagog excelent ce este și cunoscător al afacerilor de la noi, credem că va ascultă rugarea ce i facem. (R)

de mult mai multă prevedere, decât consilierii săi și ca urmare, moderația sa contribuă la o pacificare completă. Oricât de aspră ar fi fost ura țărănilor împotriva proprietarilor, ei văzură că în realitate regele le eră amic și protector și recunoștința lor îi făcu să se supue.

Regele Carol e soldat până în măduva oaselor; educația sa militară, începută de foarte timpuriu a avut influență și asupra vieții sale și asupra chipului său de a gândi. Cu toate acestea cu aceea extraordinară stăpânire de sine, care e poate calitatea cea mai reliefată a acestui om energic și tăcut, el nu permite niciodată instinctului său marțial de a însuși ceva prudenței politice sale. Aceasta de altfel a fost remarcabil demonstrat în timpul războiului ruso-turc când țara noastră ca trupele române să fie tratate în subordonare.

Regele Carol doriă gloria militară, dar el nu o înțelegea decât în condițiile impuse de el ca aliat; el mobiliză dar trupele sale pe marginele Dunării și așteptă până ce Rusia în caz de nevoie ar fi fost constrânsă să se plece condițiilor sale. Atunci el se distinse. Și într'adevăr nu se poate contesta că el decise reușita războiului.

Au fost momente când el nu a fost popular. Lipsa sa de egoism, austeritatea sa, contrasta în mod izbitor cu dragostea de plăceri și caracterul înclinat către amuzamente al societății bucureștene.

Eră deci cu neputință de evitat o divergență de păreri și procedări. Dar românii, cu toată relativa lor frivolitate nu s'au putut reține de a nu aprecia calitățile perfecte ale suveranului lor într'u totul dedicat intereselor lor.

În timpul războiului franco-german, eră natural ca el să fie de partea Franței, dat fiind că poporul român a iubit totdeauna pe francezi, căci de altfel cel mai just compliment ce-l poți face capitalei lor e de a o numi micul Paris. Astfel eră destul de greu unui Hohenzolern de a prezida destinele acelor protestatori venemenți când Franța se țără în prafu învingătorilor germani.

Și grație tactului său enorm, fortificat cu rezerva sa naturală, izbuti să-și păstreze tronul în timpul crizei aceleia, — dupăcum și scria cu o altă cazle părintelui său: »Un Hohenzolern nu se poate lăsa așa ușor dat peste cap, ca un prinț parvenit«.

De regele Carol e legată recunoștința de a fi fost fericitul salvator al averilor națiunii române. Prin înțeleapta sa purtare și neobosită sa energie, obscurele principate, deveni un regat prosper; dintr' o administrație financiară neregulată și coruptă se regulă complet o înflorire, prin stăruirile individuale ale Maiestății Sale și astăzi creditul țării este astfel solvabil, în rând cu al oricărui alt stat vecin.

Vechiului arbitraj a luat loc în momentul de față, un guvernământ bine stabilit al modelului modern celui mai apreciat. Siguranța vieții și a proprietății, actualmente este complect asigurată și țărani se bucură de toate libertățile în legătură cu starea lor de înaintare.

De altfel, și printre cele mai mari puteri, sunt puține țări cari posed un viitor mai plin de nădejdi și o stabilitate mai hotărâtă.

România în prezent e pe drumul celui mai înfloritor progres și nu se poate tăgădui că cele mai numeroase și mari averi se datoresc și se atribuiesc mai ales devotamentului înțeleptului

Rege Carol. Fiecare patriot trebuie să se roage pentru că Maiestatea Sa să fie încă multă vreme ajutat de bunul Dumnezeu pentru a-și putea continua opera de cultură pe care a condus-o cu atâta admirabilă energie și succes. M.

Marele meeting național din Caracal.

— Raport special. —

Caracal, 13 Noemvrie 1908.

Marele meeting național ce urma să se țină în ziua de 2 Noemvrie a. c. în acest oraș în semn de protestare generală contra politicii perfide a Austriei și contra guvernului oligarhiei ungurești, care prin depunerea proiectului de vot plural în parlamentul maghiar tinde la desființarea fraților noștri de peste munți ca națiune de sine stătătoare în Statul polyglot ungar, s'a amânat pe ziua de 8/21 Noemvrie a. c. onomastica Marei Eroii național al tuturor românilor, *Mihaiu Viteazul*. Întrunirea se va ține în sala Teatrului Național; se fac cele mai mari pregătiri pentru a se asigura reușita acestui adevărat congres național la care toți cetățenii sunt invitați a participa fără nici o deosebire de culoare politică.

Intr'adevăr; sunt zile mari cari constituie epocă în viața unui popor, când însăși națiunea pe care o represintă este în pericol. La aceste zile politica de partide este și trebuie lăsată la o parte. În schimb fiecare român doritor de înaintare neamului său, trebuie să participe, căci aici nu se va face nici o altă politică decât cea națională.

Sunt invitați la acest mare meeting național și reprezentanții studențimei universitare din Belgrad, precum și delegații comitetului June Turc »Uniune și Progres din Salonic, Turcia.

Nici un sacrificiu nu se consideră prea mare pentruca din piepturile tuturor românilor să se audă răsunând peste culmile Carpaților: *protestăm din toate puterile noastre contra infamiilor inscenate spre bălăjocura sentimentului nostru național de înalță loșia ciardășiască a oligarhiei maghiar-austriacă.*

Seara la orele 7 după întrunire se va organiza apoi o mare retragere de protestare, pe străzile orașului, cu torțe și muzică în frunte cântând: *»Deșteaptă-te Române«.* Alexandru Nicolau.

Din străinătate.

Scrisoarea lui Bülow către împăratul »Wiener Allgemeine Zeitung« publică scrisoarea pe care Bülow a adresat-o împăratului Wilhelm după publicarea interviewului său. Iată această scrisoare: Maiestatea Voastră m'ați asigurat că nu veți permite să se publice nici o declarație înainte de a-mi fi și mie aduse la cunoștință. Vă rog să-mi dați voie a mă retrage.

Dacă doriți o față frumoasă, iragedă și încântătoare, atunci folosiți „Crema de lapte de benzoe“ a lui Karpati.

de 15 ani preparată și recunoscută ca nestricăcioasă, și face să dispară atât la copii cât și la oameni mari orice necurățenie de pe față, dejerătura și boalele de piele. Prețul 1 cor.; La comandă de 6 cor. se trimite porto-franco.

Se ca-
pătă la **Kárpáti János** (fost farmacist în Șiria) — farmacist în **Arad**, Boros Béni tér 5 peste drum de stațiunea motorului. Se mai capătă în drogherii și parfumerii.

Criza orientală.

Congresul din Berlin și bulgarilor.

Correspondentul ziarului „Corriere della Sera“, întrebând pe dl Clémenceau, ministrul președinte al Franței, asupra congresului din Berlin, a primit următorul răspuns: „Nu există un asemenea congres“ a zis dl Clémenceau, „el e călcat în picioare“.

Ziarul „Vecerna Posta“ răspunde următoarele cuvinte semnificative la răspunsul dlui Clémenceau:

Intr'adevăr nu există congresul din Berlin. Dar de când aceasta? Oare dela anexarea Bosniei și Hertegovinei și declararea independenței bulgare?

Congresul din Berlin nu s'a călcat acum. Noi încontinuu, în timp de ani, am reclamat Europei: împliniți congresul din Berlin! La acel congres se prevedea reforme în Turcia europeană și acestea nu s'au dat niciodată. Europa nu s'a îngrijit niciodată ca să pue în aplicare congresul din Berlin. Mai ales Turcia, care l'a iscălit. Congresul din Berlin a avut o parte slabă, dar, după cum spune d'Avril, a dat și un lucru bun. Tot binele ce a făcut a fost înlăturarea congresului dela San Stephano.

Europa a călcat acest congres, și din inițiativa Angliei s'a făcut cel din Berlin.

Și astăzi Anglia plânge după acel congres, care pentru interesele ei a împărțit Bulgaria.

Bulgaria nu numai că n'a iscălit congresul din Berlin, dar a protestat în contra lui. Și tocmai acele puteri cari l-au dat, cari l-au iscălit, nu s'au ținut de articolele acelui congres, și au lăsat popoarele creștine din imperiul turcesc în robia cea mai neagră, ca să fie sfășiate, nimicite.

Și acum când am devenit liberi, avem și noi drepturi politice și am călcat acel tratat, care ne amenință în existența noastră, tot Anglia e cea dintâi care protestează în contra noastră și cere întrunirea conferinței europene ca să plătim milioane Turciei și să cumpărăm independența noastră.

Clémenceau are dreptate că nu mai există și nu trebuie să existe. Și dacă dl Leopold tratază la Constantinopol pentru cumpărarea neatârării noastre, noi vom aștepta ca să ascultăm ce va spune un Gladstone bulgar, pentru acel drept bulgar pe care îl urmărim de veacuri, și atunci ne va vedea cât poate face un popor, care nu e mai mare ca altul...“

Ordin de demobilizare.

Ziarul „Ikdam“ din Constantinopol afirmă că ministrul de război a dat ordine ca toți rediții mobilizați pentru exercițiile de 21 de zile se trimit la vetrele lor. Acum Bulgarilor nu se mai îndoiesc de intenționile pașnice ale Turciei.

După același ziar, Rusia ar fi declarat că ea dorește, ca și Turcia, să ușureze negocierile turco-bulgare.

Declarațiile regelui Petru.

Regele Petru al Serbiei a făcut următoarele declarații unui ziarist francez: Nădăjduiesc că nu vor interveni în actuala criză, astfel de evenimente, cari să turbure pacea, cu toată agitația care domnește la noi în țară. Serbia nu va începe nici un războiu. Vom avea o atitudine corectă față de Austro-Ungaria. Avem toată nădejdea în viitoarea conferință. Dacă nici acolo nu ni se va face dreptate, vom ști să ne apărăm drepturile noastre.

Tratatul turco-bulgare.

Tratatul turco-bulgare continuă a se discuta pe baza îngustă, cum au calificat-o ziarele bulgărești.

1. Independența Bulgariei și tributul.
2. Linii ferate orientale.

D. Armenac, directorul datoriei publice („Dette publique),“ pretinde suma de 23 milioane lire turcești sau „516 milioane de franci“.

Ziarele bulgărești califică de fictivă o asemenea pretenție imposibilă de realizat.

Demersurile Franței pe lângă guvernul sârbesc.

„Fremdenblatt“ zice că știrea dată de ziarul „Petit Parisien“ cu privire la demersul identic al Angliei, Rusiei și Franței la Belgrad, trebuie rectificată și completată. Lucrurile stau astfel: Guvernul francez a dat acum câteva vreme sfaturi pașnice Serbiei. Demersuri identice au fost făcute în urmă nu numai de Franța, dar și de reprezentanții celorlalte mari puteri. Guvernul austro-ungar a mulțumit pentru aceasta puterilor.

Admonestrările puterilor erau cu atât mai justificate cu cât Serbia încă de mult în măsură militară însemnate, făcând în special mari comande de arme și de material de război fără a mai vorbi de armarea pe față a bandelor cu scopul de a răsvrăți Bosnia și Hertegovina, precum și de discursurile provocatoare ale persoanelor politice sârbești.

Asupra acestor motive s'a atras atențiunea puterilor declarându-se în același timp, că ar fi de dorit ca reprezentanții lor la Belgrad să continue sfaturile lor în interesul menținerii păcii.

Un demers direct pe lângă guvernele acelor puteri spre a le cere să intervină la Belgrad, nu s'a făcut de către guvernul austro-ungar.

NOUTĂȚI.

ARAD, 14 Noembrie n. 1908.

Intrunirea de mâine, convocată în Arad, promite să aibă un mare succes. De prin toate părțile comitatului se manifestă un deosebit interes. Suferetele sunt înălțate.

— Deputații naționaliști părăsesc comisiile parlamentare. Deputații naționaliști au adresat ieri președintelui camerei dlui Justh, o scrisoare, declarând că părăsesc toate comisiunile parlamentare în cari au fost aleși. Ieșirea deputaților noștri va risipi și cea din urmă aparență de parlamentarism, ce îmbrăcau comisiile, lăsându-le să fie cea ce vor: organe docile și flexibile ale celei mai despotice și reacționare majorități parlamentare ce a existat vre-odată.

Partidul naționalităților a dat o dovadă de înalt simț parlamentar, invocând între motivele hotărârii sale de a părăsi partidul și împrejurarea că majoritatea a uitat să invite în comisii și fracțiunile opoziționale ungurești. Vor înțelege oare ceice vărsau anii trecuți atâta venin asupra românilor, kolegialitatea asta frumoasă?

— Militare. La 1 Noembrie a. c. a fost numit Subintendantul Alexandru Bunaciu în rang de intendant c. și r. și a rămas și mai departe la intendența corpului 15 în Sarajevo. Dlul Bunaciu e român bănățan.

— Promovare. Dl Valeriu N. Comșia fiul dlui N. Comșia jude la tribunalul din Lugos s'a promovat la 7 Nov. a. c. de Dr. în științele iuridice la universitatea din Cluj. Felicitările noastre!

— Un aviator român. Domnul Eugen Asaki, cunoscutul aeronaut român, este pe cale a face experiențe cu un nou aparat de sburat cu două planuri. Noul aeroplan

s'a construit în una din fabricele mari din Germania.

Actualmente se lucrează la construirea motorului, cu care de îndată ce va fi adaptat aparatului dl Asaki va face câteva încercări în primăvara viitoare la Paris.

— Omor înflorător în Vinga. Un omor înflorător s'a petrecut zilele acestea în Vinga. Niște necunoscuți au pătruns noaptea în casa lui Freikoff omorîndu-l pe el, pe soția lui și pe un fecior de 16 ani al lor. Hoții au dus cu ei haine, o trăsură și doi dintre cei mai frumoși cai. Căi și trăsura au fost aflate pe o stradă a Aradului-nou. E curios că în lada din care hoții au luat hainele, s'au găsit câteva mii de coroane de care hoții nu s'au atins. Sau, poate că în grabă le-au uitat. Intreagă jandarmeria din comit. Timiș și Arad e pusă în mișcare să caute hoții. Procurorul și judele de instrucție din Timișoara au ieșit azi la fața locului în Vinga. Până acum făptuitorilor nu li-s'a dat de urmă.

— Inmormântarea lui Sardou. Inmormântarea rămășițelor pământești ale lui Sardou s'au făcut Joi. Erau de față reprezentanții președintelui Fallières, a primului ministru Clémenceau ministrului de instrucțiune Doumergue, etc.

— Bandele de tâlhari din Basarabia. Bandele de tâlhari sunt destul de numeroase și foarte bine organizate în Basarabia.

Ele jefuesc populația după cum le place, și atât administrația, cât și populația nu este în stare să le stârpească. Aceste bande se alcătuiesc chiar din sânul populației, ceea ce și împiedică stărpirea lor, căci membrii bandelor trăind la un loc cu cealaltă populație, poate să ia toate măsurile de precauțiune. Toată populația Basarabiei este terorizată de aceste bande, așa în cât chiar dacă se izbuțește a se descoperi pe vre-unul din membri unei bande, nimeni nu îndrăznește să-l denunțe de teama răzbunării a celorlalți membri.

Nu de mult însă o bandă a pășit-o. În stațiunea „Larga“, cea mai apropiată de Hotin, noaptea a apărut o bandă mascată și în vre-o 2—3 minute a pus mâna pe toată casa stațiunii. Funcționarii și publicul, care aștepta trenul, au rămas cu gurile căscate. Banda dispăruse spre Cucuruzio. Însă foarte curând poliția s'a dezmoldic și s'a luat pe urmele ei. Banda a fost ajunsă, în Briceni (care din vechime e cunoscut ca cuibul tâlharilor); acolo tâlharii se închiseră într-o casă. Poliția a înconjurat casa și au urmat o mulțime de împușcături dintr-o parte și dintr'alta, cari au pricinuit moartea a trei polițiști. La urma urmei bandiții au fost prinși și probabil vor fi spânzurați.

Iată încă un fapt de îndrăzneala bandelor de tâlhari. Din Pirlita spre Folești mergea o trăsură cu 3 pasageri. Cam la 4 km. de Folești trăsura a fost oprită de o bandă, care cu armele în mână au cerut pasagerilor să ridice mâinile în sus și să părăsească trăsura. Pasagerii s'au supus; tâlharii au scotocit buzunarele pasagerilor, au scos din ele peste o mie ruble, s'au suit în trăsură și și-au văzut de drum, lăsând pe pasageri să se ducă pe jos până la Folești.

— Mare catastrofă în minele din Westfalia. Cetim în ziarele germane despre o mare catastrofă întâmplată în minele societății „Trierer Bergwerk-Gesellschaft“ din Westfalia. O exploziune puternică a nimicit în adâncimea pământului viața alor 350 de lucrători și a rănit 30 de inși. Lucrătorii pierși mai toți au fost părinți de familie. Din mine ies flacări și acum, așa, că cu toate eforturile de salvare nu se poate face nimic, ca cel puțin să se scoată cadavrele nenorociților, ale căror familii umplu aierul cu țipete de durere stând zi și noapte la gurile minei. Ziarele germane au adunat până acum suma de 24.000 de mărci pentru ajutorarea familiilor nenorocite.

**Fabrica de spălat
cu aburi „Kristály“**

Cu mașinăriile sale cele mai moderne, aranjată cu puteri electrice, spală, calcă și curăță albituri bărbățești și de dame, și tot felul de lingerie cu prețuri moderate.

— La o sumă ce trece peste zece cor., pachetul se retrimite porto-franco. —

Adresa:
**Fabrica de spălat cu
aburi „Kristály“**
Kolozsvár (pályaudvar).

Un candidat de avocat

cu praxă

vă aplicare pe lângă condițiuni favorabile în cancelaria subscrisului.

Seini, 5 Noemvrie 1908.

Dr. Aurel Nyilvan, adv.
Seini — Szinérválja.

Cine dorește călătorie de
plăcere ieftină, bună și
iute în

6 zile la America

(Statele unite, Canada și
Argentina) acela să ceară
îndrumări românești dela

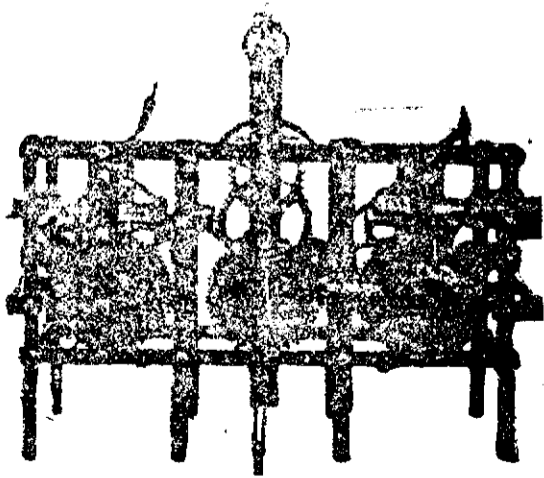
Falk & Comp

(secția românească.)

Hamburg,

Strada Rarboisen. 30.

MEZEY DEZSO, clasornicar
de turnuri.
ORADEA-MARE, str. Szent János nr. 320.

Am onoare a atrage atențiunea on. public asupra atell-
erului men de clasornice de turnuri unde se fabrică cla-
sornice excelente ai căror mecanism a fost premiat la
mai multe expoziții, cu roatele principale făcute din metal
roșu, cu fuse separate mobile, cari înlesnesc tragerea
clasornicului și sârma care ține greutățile e din fer țin-
cūt provăzută cu suluri de for și cu șuruburi cari regu-
lează pendula. Mă anaveze a arangea clasornice de turn
gata, pe lângă garanție și rezponzabilitate, despre mer-
geroa exată a clasornicelor garantez.

Prețul cărnurilor

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că înce-
pând cu ziua de azi, am scăzut prețul al cărnurilor :

Carne de vită îngrășată:

1 kg. carne de vită îngrășată partea dinalute 48 cr. 1 kg.
carne de vită îngrășată pentru supă 60 cr. 1 kg. carne
de gullaș 56—60 cr. 1 kg. carne de friptură, rostraten
pulpă de sus, pecie albă 68 cr.

Carne de vițel bătrân:

1 kg. carne de vițel bătrân, partea dinainte 48—52 cr.
1 kg. carne de vițel bătrân partea dinapoi 64—68 cr.

Carne de vițel tînăr:

1 kg. carne de vițel tînăr partea dinalute 68 cr. 1 kg.
carne de vițel tînăr partea dinapoi 88 cr.

Carne de porc:

1 kg. carne de porc 72 cr. 1 kg. cotlete de porc 80 cr.
1 kg. untură curată topită 68 cr. 1 kg. stăntină 70 cr.

Sollicitând părtinirea onoratului public sunt
cu neosebită stimă:

George Farkas

Arad, strada Forray, (în casa lui Kristyory).
Lângă magazinul de bere a lui Deutsch.

Cel mai mare magazin și atelier de reparat bi-
ciclete și mașini de cusut din Arad.

HAMMER VILMOS

Maestru de electricitate

Arad, Szabadság-tér 7. Telefon 96.

Pfaff și Singer. Mare asortiment și cel mai
ieftin magazin de mașini de cusut **Minerva** cu
roată și biciclete Puch și Premier precum și
părți constituante de mașini, plăci de gramo-
foane. — Ace de mașină de cusut veritabile
englezesti. Condiții de plată favorabile. Mare
atelier special de reparaturi.

Cel mai bun nutremânt pentru
câni este și va rămânea renumitul

„Fattinger's Hunde kuchen“

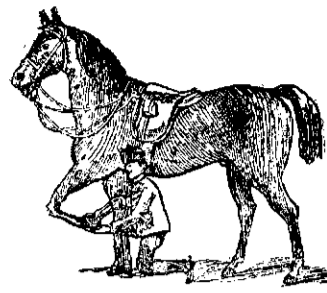

(Măncarea de câni a lui Fattinger)
care dintre toate mâncările pentru
câni e cea mai hrănitoare. *
50 kg. 23 coroane 5 kg. pot-
.: franco cu 3.20 coroane. .:
Fattinger's Puppy Bisquit
* * pentru câni tineri. * *
50 kg. 26 coroane. 5 kg. porto-
.: franco cu 3.50 coroane. .:
- - Prospecte gratis și franco. - -

Fattinger's Patent-Hundekuchen

și Geflügelfutter (nutreț pentru păsări).
Fabrik Wiener-Neustadt.
- - - Peste 250 de prețuri. - - -
Nutremântul de animale a lui Fattin-
* * ger e controlat de veterinari. * *

Făurărie și potcovărie nouă.

Am onoare a încu-
noștința on. public din
loc și jur posesor de
cal, că **am deschis**
făurărie și
potcovărie

în Strada Nádor Nr. 4

(în casa Nemess Géza).

Pregătesc tot felul de potcoave igienice,
la dorință potcovesc și în grajd acasă, primesc
a potcovi lunar, cu prețurile cele mai mode-
rate, precum și pregătirea a orice soi de tră-
suri domnești moderne.

Angajându-mă la aceasta, rog binevoitorul
sprijin al on. public.

Cu distinsă stimă

Schreiber Ferencz

potcovar diplomat și specialist.

Primul salon de corsete în Sibiu

Premiat.

Premiat.

Recomandă tot felul
de corsete fine și ele-
gante după măsură

Deposit bine asortat

în 40 de feluri de cor-
sete (și tot felul de
articole de felul aces-
ta) fason particular
totdeauna în rezervă.

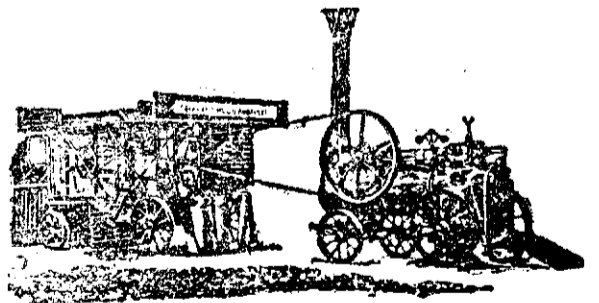
Cu stimă.

J. Oschanitzky.

Bretterpromenade Palats
Habermann.

Fason bun.

Prețuri reale.

Provisiuni de mașini cu vapor

LOCOMOBILE

făcător de jirezi de paie

în formă întrebuințată și cu dregere

se pot căpăta pe lângă condiții de plătere
foarte favorabilă la firma

SEIFRIED HUGÓ

BUDAPEST, V., str. Katona József 17.

Ceasornice de turn

pentru palate, case comunale, fabrici,
locuțe private
regulează și aranjează mai favorabil,

Müller János

Succesorul lui Mayer Károly
dela prima aranjare cu vapor a fabricii de orologe

Budapesta, VII., Tököly ut 50 (casa proprie).

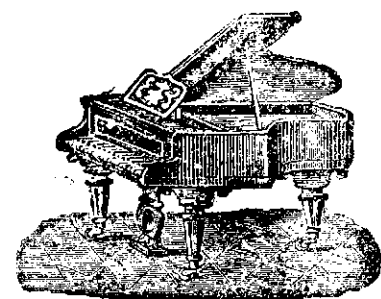
Catalogue și specificări de prețuri trimite gratis și franco.

Sárga János

:: argintar și pregătitori de obiecte artistice ::
Kolossvárt Mátyás király-tér 12—13.
Telefon nr. 354. Telefon nr. 354.
Mari deposit în obiecte de biserică,
obiecte de argint ceasornice. Bijuterii
specialități engleze și franceze s. a.
Plătire în rate favorabile.
Catalog ilustrat de prețuri
gratuit și porto francó.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Piane și armonice.

În salonul de piane

F. A. Kauffmann

Sibiu, Gr. Ring 14

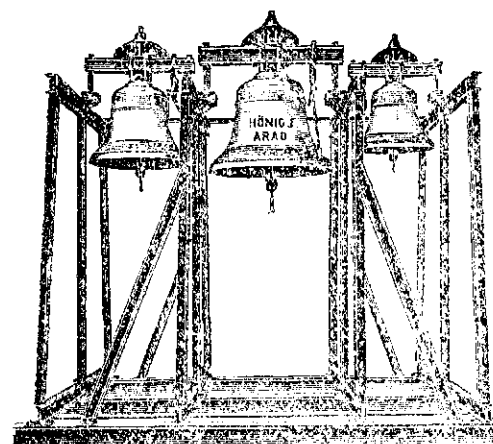
se țin piane numai dela firmele cele mai renumite

„Zeitter și Winkelmann“, Braunschweig.
F. Robert Reinhold, Viena. Belehradek, Viena.—
„Lanberger și Gloss“, Viena. Kotykievicz, Viena.
A. Petrof, Königrätz-Viena. Estey-Organ, Londra.
Reparaturi speciale solide și garantate.

Frideric Hönig

Arad, strada Rakoczi Nr. 11-28.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

turnătorie, fabrică de
clopote și metal, aran-
jată pe motor de vapor
Fondat la 1840.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai fa-
vorable condiții de plătire — recomandă clopotele sale
cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul
că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiași
tare și cu șunet adânc — se face o economie de 20—30%
la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer
ce se pot învărti și postamente de fer, prin a căror între-
buințare clopotele se pot scuti de erepat chiar și cele mai
mari clopote se pot trage fără să se clătine turnul. Re-
comandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană
de fer, ce se poate învărti cum și turnarea din nou a clo-
potelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe
lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la
dorința se trimite gratis.

O păpușă pentru probă

numai 5 cor. 50 fileri.

Pregătit cu pânză 9 coroane.

Se află la pregătitorul de păpuși de probă

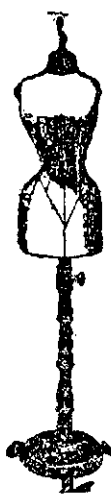
VAJDA SAMU

BUDAPEST, Károly-körút 11. sz.

Mare institut de reparat de păpuși de jucărie.

Preț-curent gratis! Reparare de păpuși!

Vânzare en gros și en detail.

Acuma a sosit

Untura de pește proaspătă de Norvegia

fără culoare și miros, calitate escelentă.

Prețul unei sticle 2 coroane.

Contra

supărărilor reumatice

este escelentă

Spirtul Reuma

Incercat de alătea ori cu succes.

Prețul unei sticle 80 fileri.

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

Șuncă și salamă, carne
afumată, cârnaței, slănină
papricată și afumată
precum și alte

specialități de afumături

trimite cu prețuri moderate și prompt

THEIL JÓZSEF

fabrică de afumături

Mediaș (Medgyes).